MODA NA MAZOWSZE

NA FILMOWO — 2021

MAZOWSZE NA FILMOWO

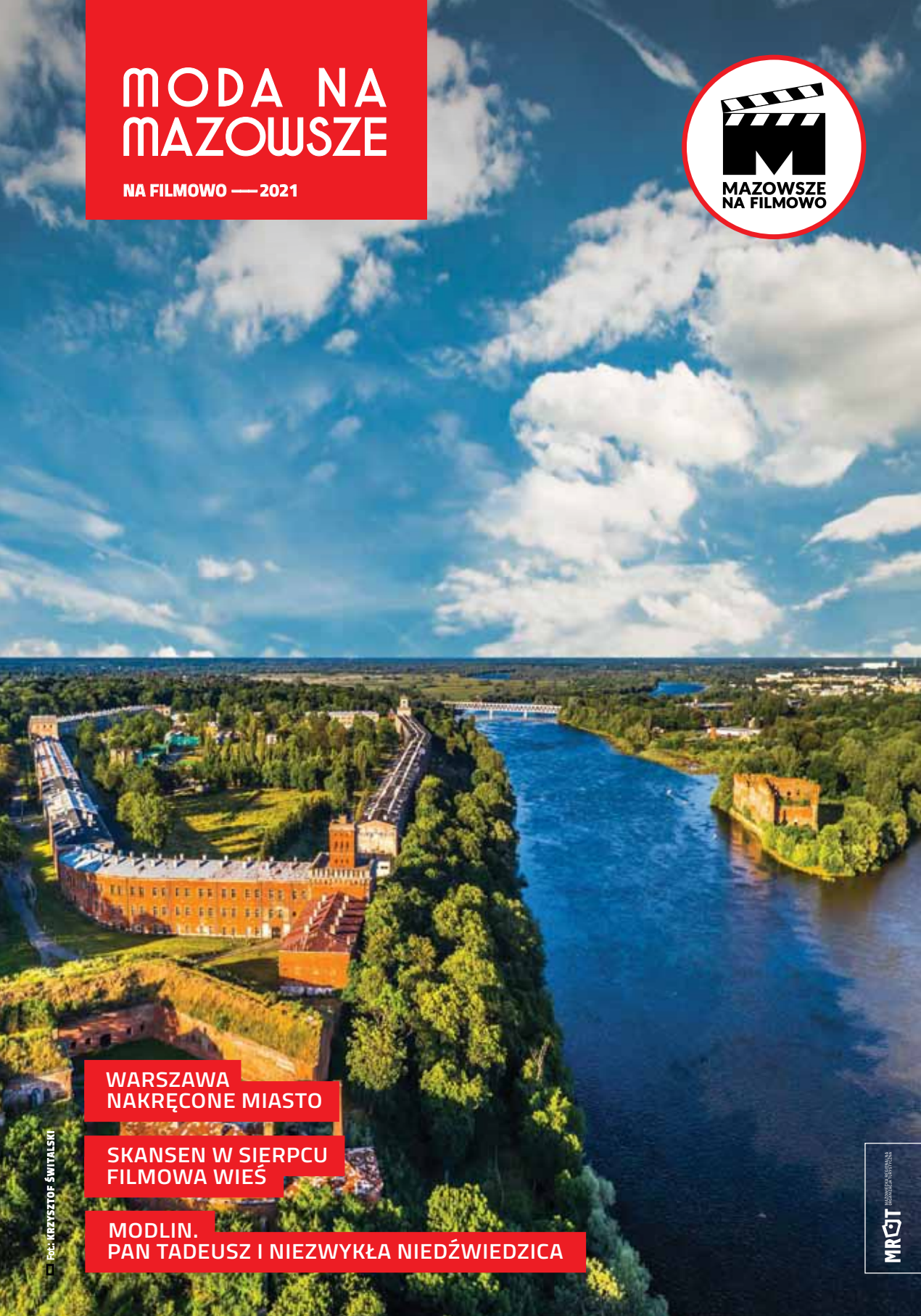

WARSZAWA
NAKRĘCONE MIASTO

SKANSEN W SIERPCU
FILMOWA WIEŚ

MODLIN.
PAN TADEUSZ I NIEZWYKŁA NIEDŹWIEDZICA

Fot.: KRZYSZTOF ŚWITALSKI

MRGT

SZANOWNI PAŃSTWO!

Mam nadzieję, że podczas wakacji mieli Państwo okazję zwiedzić mnóstwo ciekawych miejsc, w których udało się wypocząć, nabrać sił, a jednocześnie zaspokoić głód wrażeń. Aby codzienność była równie kolorowa, warto wciąż pozostawać w ruchu. Gdzie i jak szukać nowych wyzwań?

Oto jeden ze sposobów: turystyka filmowa, nazywana też z angielska set-jettingiem, polegająca na podróżowaniu do miejsc, które stały się planem filmowym popularnych produkcji.

Mazowsze to idealny region do uprawiania tego typu turystyki, a dowody trzymają Państwo właśnie w ręku. W najnowszym numerze magazynu „Moda na Mazowsze" proponujemy dziesięć miejscowości, w których powstały setki filmów i seriali, nie tylko polskich.

Jedną z największych gwiazd filmowych Mazowsza, ulubienicą wielu wybitnych twórców kinowych, jest twierdza Modlin, której spichlerz zagrał m.in. zamek Horeszków w ekranizacji „Pana Tadeusza" Andrzeja Wajdy. Budynki dawnych fortyfikacji wystąpiły też m.in. w superprodukcjach „1920. Bitwa Warszawska", „Róża", „C. K. Dezerterzy" i „Pułkownik Kwiatkowski". Tytuły można mnożyć, ale także sposoby zwiedzania tego sporego terenu mogą być różnorodne – od całodziennego spaceru poprzez nocną wyprawę i rajd rowerowy po... wycieczkę kajakiem!

Kolejne mazowieckie gwiazdy – klimatyczne miasta z pięknymi starówkami: Płock, Pułtusk i Radom, to miejscowości kochane przez takich mistrzów jak Wajda, Holland czy Bareja, czyli miejsca akcji m.in. „Stawki większej niż życie", seriali „Dom", „Alternatywy 4", „Ekipa" czy filmu „Dyrygent". A jest jeszcze niezwykły postindustrialny Żyrardów – idealne tło dla mrocznych opowieści, jest Jeruzal i okolice, czyli telewizyjne Wilkowyje – fantastyczna propozycja na weekendową wycieczkę rowerową, zamek w Czersku nawiedzony przez wiedźmina Geralta czy pałac w Jabłonnie, siedziba biskupa, któremu podlega tytułowy ojciec Mateusz z popularnego serialu.

Nie zapominamy też oczywiście o największym w Polsce planie filmowym, czyli Warszawie, w której co roku realizuje się po kilkanaście filmów i seriali.

Nasze propozycje to tylko dobry początek do rozpoczęcia własnych poszukiwań. Może także wybrania innych tematów? Miejsca literackie? Z ulubionych piosenek? A może wycieczki śladami własnych przodków?

Najważniejsze, by szukać i odkrywać nowe miejsca, dopóki pozwalają nam na to aura i warunki. Oby jak najdłużej!

Prezes Zarządu
Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej
Izabela Stelmańska

MAZOWIECKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA **ul. Nowy Świat 27/2, 00-029 Warszawa / tel.: +48 22 877 20 10, biuro@mrot.pl**
Współpraca – Redakcja Magazynu Świat, Podróże, Kultura, promocja@magazynswiat.pl, Korekta: Małgorzata Sosnowska, **EGZEMPLARZ BEZPŁATNY**
Niezamówionych materiałów redakcja nie zwraca, a w razie opublikowania zastrzega sobie prawo do ich skracania. Magazyn MODA NA MAZOWSZE© nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń i reklam i ma prawo odmówić publikacji bez podania przyczyny. Wszystkie materiały są objęte prawem autorskim. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie i w jakimkolwiek języku bez wcześniejszej pisemnej zgody Wydawcy jest zabroniony. Wydawca zabrania bezumownej sprzedaży numerów bieżących i archiwalnych Magazynu MODA NA MAZOWSZE©. Działanie wbrew powyższemu zakazowi skutkuje odpowiedzialnością prawną. WARSZAWA 2021
Projekt sfinansowano ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Mazowsze. serce Polski

W NUMERZE

4 TWIERDZA MODLIN. PAN TADEUSZ I NIEZWYKŁA NIEDŹWIEDZICA

6 SKANSEN W SIERPCU. FILMOWA WIEŚ

8 RADOM. ŚLADAMI ANDRZEJA WAJDY

10 PAŁAC W JABŁONNIE. ULUBIONE MIEJSCE OJCA MATEUSZA

12 W JERUZALU JAK W SERIALU

14 CO HANS KLOSS ROBIŁ W PŁOCKU?

16 PUŁTUSK. GONDOLOWO I SERIALOWO

18 UWAGA KROKODYL! JEZIORO ZEGRZYŃSKIE W FILMACH

20 ZAMEK W CZERSKU. ŚLADAMI WIEDŹMINA

22 ŻYRARDÓW. KAMERA, AKCJA!

24 WARSZAWA. NAKRĘCONE MIASTO

MODA NA MAZOWSZE

follow us

MODLIN. PAN TADEUSZ I NIEZWYKŁA NIEDŹWIEDZICA

OBSZAR DAWNEJ TWIERDZY MODLIN I TERENÓW BEZPOŚREDNIO JĄ OTACZAJĄCYCH TO JEDNO WIELKIE ŹRÓDŁO INSPIRACJI DLA PASJONATÓW HISTORII, INŻYNIERII WOJSKOWEJ, AKTYWNEJ TURYSTYKI, A TAKŻE FILMÓW I SERIALI. W OTOCZENIU DZIEWIĘTNASTOWIECZNYCH FORTYFIKACJI POWSTAŁO BOWIEM KILKADZIESIĄT (!) ZNANYCH FILMÓW I SERIALI.

● tekst: **Marek Szymański**

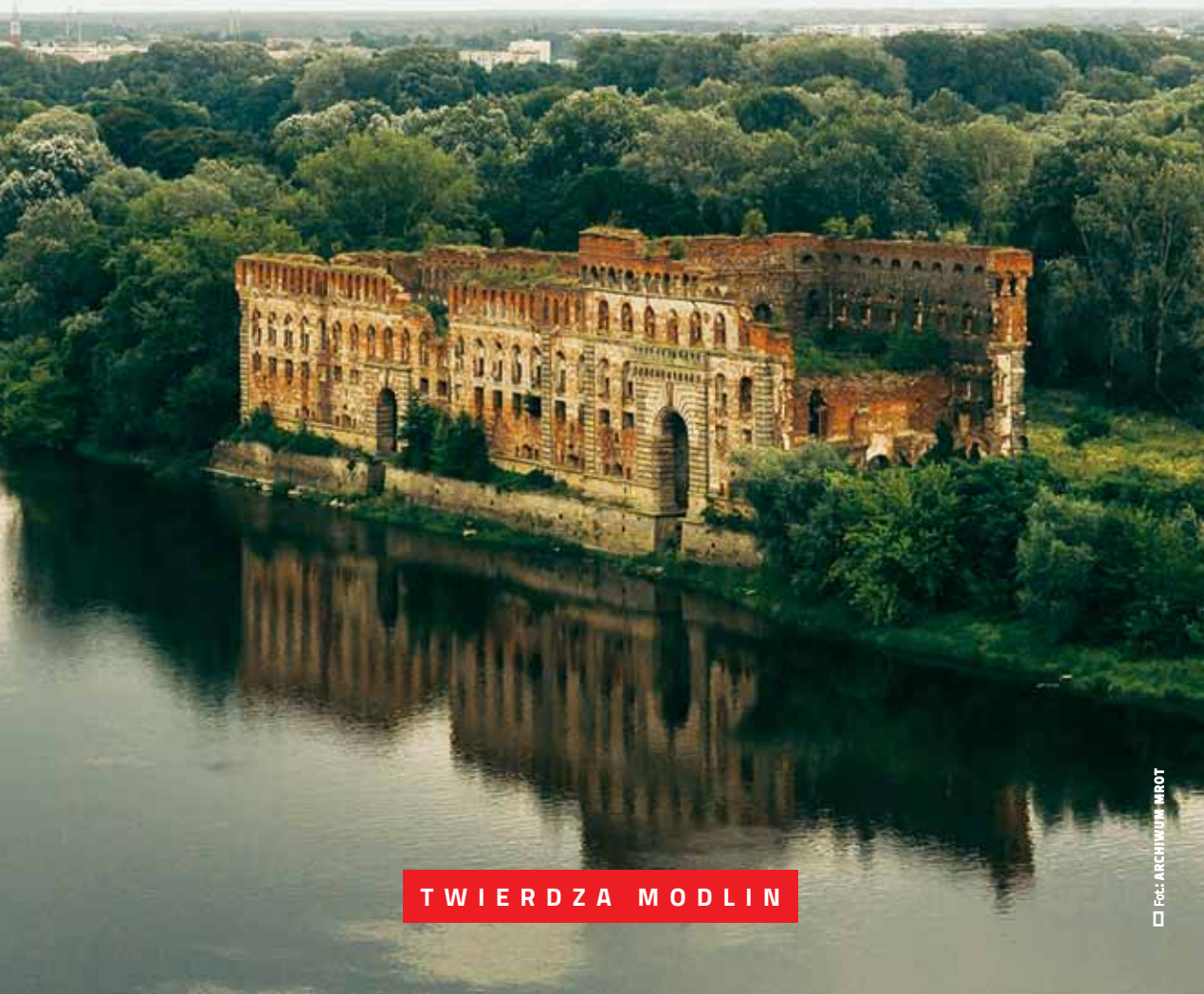

TWIERDZA MODLIN

Fot.: ARCHIWUM MROT

Fot.: ARCHIWUM MROT

Prawdziwą plenerową gwiazdą został imponujący budynek dawnego spichlerza i magazynu żywności, położony malowniczo nad brzegiem Narwi. Andrzej Wajda umieścił w tym miejscu fabułę *Pana Tadeusza* według poematu Adama Mickiewicza. Ruiny spichlerza – w okresie międzywojennym magazynu prowiantu i sprzętu saperskiego – posłużyły twórcom filmu za zamek Horeszków, który próbował odzyskać Hrabia (Marek Kondrat), a którego tak hardo bronił filmowy Gerwazy, czyli Daniel Olbrychski. Pamiętacie sceny wielkiej uczty zakończonej bijatyką? Nakręcono je właśnie we wnętrzu spichlerza.

KULTOWA KOMEDIA W TWIERDZY

Jednym z najbardziej znanych filmów kręconych w dawnych fortyfikacjach jest komedia wojenna z czasów pierwszej wojny światowej pt. *C.K. Dezerterzy* (reż. Janusz Majewski). Przygody sprytnego Polaka w armii cesarsko-królewskiej – gefreitera Jana „Kani" Kaniowskiego i jego kompanów ciągle przyciągają przed ekrany telewizyjne tysiące widzów. Dzięki temu nowe pokolenia Polaków dowiadują się o unikatowych na skalę europejską zabytkach inżynierii wojskowej, jakie znajdują się w modlińskiej twierdzy. A w kultowej produkcji Janusza Majewskiego można np. zobaczyć działobitnię im. płk. Filipa Meciszewskiego, działobitnię Dehna, żołnierską piekarnię i młyn. W finałowej scenie opuszczenia koszar widać z kolei bramę Poniatowskiego: przechodzą przez nią główni bohaterowie filmu oraz oberleutnant Franz von Nogay.

Budowę twierdzy w Modlinie (obecnie część Nowego Dworu Mazowieckiego) rozpoczęto w 1806 r. na rozkaz Napoleona i kontynuowano w okresie Księstwa Warszawskiego. Powstała wtedy cytadela z pięcioma bastionami i tzw. szańcami przedmostowymi. Po upadku Napoleona rozbudowę twierdzy kontynuowali Rosjanie – otoczono ją łańcuchem fortów oraz wybudowano najdłuższy w ówczesnej Europie kompleks koszarowy (2 250 m – rekord podobno aktualny do dziś). W czasie kampanii wrześniowej 1939 r. zaciekle bronili się w tym miejscu polscy żołnierze.

Twierdza Modlin na filmowo

- Kasyno oficerskie – ***Sprawa Gorgonowej***, ***Dyrygent***, ***Kochaj i tańcz***,
- Działobitnia im. gen. Dehna – ***Wesele***, ***Operacja Dunaj***,
- Brama Ostrołęcka – ***Pułkownik Kwiatkowski***,
- Cytadela – ***1920. Bitwa Warszawska***, ***Czas honoru***,
- Wieża Tatarska – ***Róża***, ***W ciemności***, ***Przeprowadzki***,
- Brama Księcia Józefa Poniatowskiego – ***C.K. Dezerterzy***, ***1920. Bitwa Warszawska***.

MOŻNA NAWET KAJAKIEM

Ze względu na swoją bogatą przeszłość i unikatową architekturę dawny kompleks militarny bywa regularnie wykorzystywany przez wielu filmowców. Wspomniane „najdłuższe koszary nowoczesnej Europy" oraz tzw. wieżę Tatarską wykorzystano z kolei w superprodukcji *1920. Bitwa warszawska* w reżyserii Jerzego Hoffmana (twórcy *Ogniem i mieczem* oraz *Potopu*). W pobliżu bramy Poniatowskiego – u zbiegu Narwi i Wisły – powstało kilka scen do niezwykłej opowieści o powstaniu warszawskim – dramatu *Miasto 44* (reż. Jan Komasa).

Trasy na terenie twierdzy Modlin umożliwiają jej zwiedzanie na wiele sposobów: pieszo, rowerem, za pomocą kijków (nordic walking), a nawet kajakiem, w pobliżu fortyfikacji spotykają się bowiem 3 rzeki: Wisła, Narew i Wkra. Kajakowe szlaki prowadzą m.in. obok wspomnianego spichlerza oraz bramy Ostrołęckiej. A jeśli będziecie zwiedzać fortyfikacje wspólnie z dziećmi, to musicie koniecznie przejść obok pomnika Baśki Murmańskiej – niezwykłego niedźwiedzia, który mieszkał w twierdzy, kochał ludzi i salutował marszałkowi Piłsudskiemu. Jej niezwykła historia zainteresuje z pewnością nie tylko najmłodszych.

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Baśki Murmańskiej 164, 05-160 Nowy Dwór Mazowiecki
tel.: + 48 664 775 326, e-mail: it@3rzeki.pl, www. 3rzeki.pl

SKANSEN W SIERPCU FILMOWA WIEŚ

PAMIĘTACIE KONCERT JANKIELA W FILMOWEJ ADAPTACJI *PANA TADEUSZA*? TĘ SCENĘ, JEDNĄ Z OSTATNICH W FILMIE ANDRZEJA WAJDY, NAKRĘCONO PRZED STAROPOLSKĄ KARCZMĄ POHULANKA, KTÓRA DZIAŁA W SKANSENIE – MUZEUM WSI MAZOWIECKIEJ W SIERPCU. KARCZMA WYSTĄPIŁA TAKŻE W WIELU INNYCH FILMACH, A NA CO DZIEŃ SERWUJE DOSKONAŁY CHLEB ZE SMALCEM I O GÓRKIEM, PRAWDZIWY ŻUREK NA BIAŁEJ KIEŁBASIE, A TAKŻE WIELE INNYCH TRADYCYJNYCH PYSZNOŚCI. BO SKANSEN W SIERPCU TO ŻYWA WIEŚ I W NICZYM NIE PRZYPOMINA NUDNEGO PARKU ETNOGRAFICZNEGO ZE STARYMI SPRZĘTAMI.

● tekst: **Marek Szymański**

MUZEUM WSI MAZOWIECKIEJ W SIERPCU

Fot. ARCH. IMROT

Fot.: D. KRZEŚNIAK

Muzeum zajmuje ponad 60 ha nad rzeczką Sierpienicą, wśród pól, sadów i sielskiego wiejskiego krajobrazu. Możemy się w tym miejscu poczuć jak w autentycznej mazowieckiej wsi sprzed lat. Czego tu nie ma! Liczne chłopskie zagrody, spichlerze, a także wspomniana karczma, kuźnia, olejarnia, wiatrak i kaplica – ponad 80 różnych obiektów, które razem tworzą tzw. rzędówkę, czyli jeden z typów zabudowy XIX w. wsi. Prawdziwą perełką jest z pewnością unikalny osiemnastowieczny kościółek z drewna, przeniesiony tutaj wraz z dzwonnicą całkiem niedawno, bo w 2007 r.

KURY GDACZĄ, FILMOWCY KRĘCĄ

To jest skansen, który żyje. Wszystko dzieje się naprawdę, jak na prawdziwą wieś przystało. W kurniku gdaczą kury, w stajni rżą konie, przed chałupami beczą kozy, w zagrodach można spotkać garncarza i powroźnika, a w izbie podpatrzeć wypiek chleba. Nic dziwnego, że nie tylko turyści lubią tutaj zaglądać. Do parku etnograficznego systematycznie zaglądają malarze na liczne plenery, ale również autorzy teledysków i filmowcy.

Z okazji okrągłego jubileuszu sierpeckiego muzeum (1971-2021) powstał nawet film podsumowujący filmową historię tego miejsca (można go zobaczyć na kanale YouTube Muzeum Wsi Mazowieckiej). A historia to przebogata: jak obliczyli muzealnicy z Sierpca, powstało tutaj ponad 50 (!) produkcji filmowych i telewizyjnych, a ciągle powstają nowe. Największą popularność przyniosły skansenowi produkcje zaliczane dziś do kanonu polskiego filmu: *Szwadron* Juliusza Machulskiego, wspomniany *Pan Tadeusz* Andrzeja Wajdy oraz *Ogniem i mieczem* – superprodukcja w reżyserii Jerzego Hoffmana.

ROZŁOGI SPŁONĘŁY W SIERPCU

W *Ogniem i mieczem* we wspomnianej karczmie powstała scena spotkania Michała Wołodyjowskiego (Zbigniew Zamachowski), Bohuna (Aleksander Domogarow) i Zagłoby (Krzysztof Kowalewski). Ale ostatnią część Sienkiewiczowskiej Trylogii kręcono także w innych miejscach skansenu. W zagrodzie z Rzeszotar Zawad powstały np. sceny ukraińskiego wesela oraz odbicia Zagłoby przez Michała Wołodyjowskiego. Zabudowania muzeum udawały także opustoszałą ukraińską wieś w scenie przejazdu żołnierzy Bohuna. W jarze nad Sierpienicą stanęła makieta dworu Kurcewiczów w Rozłogach, ale nie dotrwała do dzisiaj – nieszczęśliwie spłonęła 10 lat po premierze filmu.

W ubiegłym roku zagrody muzeum stały się także planem filmowym w serialu *Stulecie Winnych* w reżyserii Michała Rogalskiego oraz Piotra Śliskowskiego, a zespół Enej nakręcił tutaj teledysk „Kare konie".

Skansen systematycznie zaprasza za liczne imprezy plenerowe (Żniwa w skansenie, Wykopki) oraz „Niedziele w skansenie" – z pokazami ginących zawodów i licznymi warsztatami. Park etnograficzny w Sierpcu zachęca do rodzinnych spacerów, a otoczona lasami okolica do aktywnych wycieczek i wypadów rowerowych.

Zobacz filmowe miejsca w skansenie

- Karczma Pohulanka, zespół karczemny – ***Pan Tadeusz*** (koncert Jankiela), ***Szwadron*** (spotkanie Jeremina i Emilii Petersigle), ***Ogniem i mieczem*** (spotkanie Zagłoby i Wołodyjowskiego z Bohunem),
- Kuźnia z Żuromina – ***Pan Tadeusz*** (plener do przejazdu wojsk napoleońskich),
- Zagroda z Rzeszotar Zawad – ***Pan Tadeusz*** (zaścianek dobrzyński), ***Ogniem i mieczem*** (sceny po weselu ukraińskim),
- Chałupa z Dzierzążni – ***Stulecie Winnych*** (zagroda Stanisława i Katarzyny Winnych w Brwinowie).

Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu
ul. Gabriela Narutowicza 64, 09-200 Sierpc, tel. + 48 24 275 28 83
e-mail: skansen@mwmskansen.pl, www. mwmskansen.pl

RADOM. ŚLADAMI ANDRZEJA WAJDY

WSZYSTKIE DROGI DO WIELKIEGO ŚWIATA PROWADZĄ PRZEZ RADOM – MÓWIŁ WYBITNY AKTOR GUSTAW HOLOUBEK W FILMIE WOJCIECHA HASA *WSPÓLNY POKÓJ*. TO ZDANIE SPRAWDZIŁO SIĘ Z PEWNOŚCIĄ W PRZYPADKU ANDRZEJA WAJDY, NAJWYBITNIEJSZEGO POLSKIEGO REŻYSERA, KTÓRY SPĘDZIŁ TUTAJ DZIECIŃSTWO I WCZESNĄ MŁODOŚĆ, ABY POTEM RUSZYĆ NA PODBÓJ ŚWIATA I PO HOLLYWOODZKĄ STATUETKĘ OSCARA.

● tekst: Marek Szymański

MUZEUM WSI RADOMSKIEJ

Fot.: ZBIGNIEW PANÓW

Fot.: ZBIGNIEW PANÓW

Fot.: MUZEUM WSI RADOMSKIEJ

Wajda pozostawił po sobie nie tylko filmy: w Radomiu działa Centrum Sztuki Współczesnej Elektrownia, które powstało z inspiracji wybitnego reżysera i jego małżonki Krystyny Zachwatowicz. Atrakcji związanych z reżyserem jest w mieście więcej, a kilku absolutnie nie można pominąć.

Na początek atrakcja kulinarna. Podobno najlepsze zapiekanki w Polsce można zjeść w Radomiu (koniecznie – z pieczarkami). Najdłuższe sięgają 50 cm, a wersji smakowych jest kilkadziesiąt: prawdziwe zapiekankowe zagłębie. Gdy już zaspokoimy potrzeby ciała, pora pomyśleć o czymś dla ducha. W dawnym kolegium pijarów – Muzeum im. Jacka Malczewskiego, można obejrzeć bogate zbiory sztuki, z malarstwem Jacka Malczewskiego na czele. Do najcenniejszych eksponatów należy rysunek wykonany przez młodego Fryderyka Chopina – portret Samuela Bogusława Lindego.

WAJDA NA ULICACH

Skoro zaczęliśmy od wątku filmowego, warto przypomnieć, że miasto oraz Muzeum Wsi Radomskiej – największą chyba atrakcję Radomia – pokochali także filmowcy. Wspomniany Andrzej Wajda wrócił do Radomia już jako uznany twórca, aby nakręcić w mieście swojej młodości kilka scen do *Dyrygenta*, filmu, który otrzymał wiele nagród na zagranicznych festiwalach, m.in. na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w San Sebastian (1980).

W filmowych kadrach można zobaczyć m.in. radomski Rynek, ulice Rwańską i Żeromskiego, a także wspominane już kolegium pijarów. W tytułowej roli wystąpił – i przyjechał na zdjęcia do Radomia – John Gielgud, wybitny angielski aktor filmowy i teatralny.

Historyczną zabudowę miasta nad Mleczną wykorzystał np. Stanisław Różewicz, aby nakręcić w tym miejscu sceny do dramatu wojennego *Opadły liście z drzew* oraz Jan Kidawa-Błoński w filmie *W ukryciu* z udziałem Magdaleny Boczarskiej oraz Krzysztofa Stroińskiego. Ale filmowcy ciągle zaglądają do Radomia w poszukiwaniu nowych plenerów: właśnie trwają zdjęcia do historycznego filmu *Pogrom 1905. Miłość i hańba*, który kręcono na placu Konstytucji 3 Maja.

Filmowy spacer po mieście i skansenie

- Rynek, ulica Rwańska, Żeromskiego – ***Dyrygent***;
- Kolegium Pijarów (Muzeum im. Jacka Malczewskiego) – ***Dyrygent***;
- Rynek, ulica Żytnia, ulica Wolność, ulica Rwańska – ***Nigdy się nie dowiesz***;
- Centrum Sztuki Elektrownia (Mikołaja Kopernika 1) – kino studyjne z najnowszym systemem dźwięku Meyer Sound,
- Muzeum Wsi Radomskiej – ***Przedwiośnie***, ***Szwadron***.

GWIAZDY W SKANSENIE

Bogatą filmowo-serialową tradycję ma także skansen – Muzeum Wsi Radomskiej. Do najbardziej znanych tytułów zrealizowanych na terenie muzeum należy z pewnością adaptacja *Przedwiośnia* w reżyserii Filipa Bajona. Na zdjęcia do Radomia przyjechali wtedy znani aktorzy: Mateusz Damięcki (Cezary Baryka), Maciej Stuhr (Hipolit), Urszula Grabowska (Karolina) i Piotr Gąsowski (Ksiądz). Zabytkowe zagrody oraz osiemnastowieczny dwór z Pieczysk udawały majątek Chłodek niedaleko Nawłoci. W skansenie zrealizowano m.in. ujęcia porannego spaceru Cezarego Baryki i jego spotkania z Wandzią oraz scenę rozmowy Cezarego Baryki z Karoliną nad stawem.

Muzeum Wsi Radomskiej przyciąga gości z całej Polski. Czym właściwie? Chyba najlepiej ujął to reżyser *Przedwiośnia*: – Jest to teren najmniej skansenowaty, za to najbardziej prawdziwy – powiedział Filip Bajon. I to jest chyba najlepsza recenzja tego miejsca.

Centrum Informacji Turystycznej (Urząd Miejski)
ul. Rwańska 16, 26-600 Radom, tel. +48 48 362 05 36
e-mail: cit@umradom.pl, www.radom.pl

PAŁAC W JABŁONNIE. ULUBIONE MIEJSCE OJCA MATEUSZA

PRZED WOJNĄ BYWAŁA TUTAJ TOWARZYSKO-POLITYCZNA ŚMIETANKA Z PREZYDENTEM IGNACYM MOŚCICKIM I GWIAZDAMI SCENY, W CZASIE KAMPANII WRZEŚNIOWEJ STACJONOWAŁ SZTAB ARMII „MODLIN", A PO WOJNIE – PO PODNIESIENIU SIĘ Z RUIN – ZACZĘLI TO MIEJSCE ODWIEDZAĆ UCZESTNICY SYMPOZJÓW I KONFERENCJI. ORAZ LICZNE EKIPY FILMOWE. MOWA O BAROKOWO-KLASYCYSTYCZNYM PAŁACU W JABŁONNIE NIEOPODAL LEGIONOWA.

● tekst: Marek Szymański

PAŁAC W JABŁONNIE

Fot.: ARCH MROT

Fot.: ARCH. MROT

Fot.: ARCH. MROT

Rezydencja, wraz z jej bogatym wyposażeniem oraz parkiem krajobrazowym w stylu angielskim, stanowi nie lada gratkę dla producentów filmowych. Mało kto pamięta, że pierwsze ekipy filmowe trafiły w to urokliwe miejsce w okresie międzywojennym, kiedy właścicielem majątku był znamienity ród Potockich. Mowa o melodramacie *Bunt krwi i żelaza*, nakręconym w 1927 r. w pałacowych wnętrzach i parkowych alejach. Mimo szerokiej reklamy film nie został kinowym hitem. Filmowa sława tego miejsca przetrwała jednak wojnę, a moda na filmowanie pałacu rozkwitła w latach siedemdziesiątych.

ROMANS W REZYDENCJI

Kto tutaj bywał! W 1975 r. Anna Seniuk jako serialowa Magda Karwowska *(Czterdziestolatek)* flirtowała w pałacowych salonach z profesorem Zygmuntem Koziełłą (Jan Nowicki). Reprezentacyjna sala balowa, w której regularnie odbywają się koncerty muzyki poważnej, zamieniła się przy okazji serialu *M jak miłość* w plan filmowy. To tutaj bowiem powstała scena ślubu Marty Mostowiak z Andrzejem Budzyńskim. Do pałacu w Jabłonnie przyjechali wtedy prawie wszyscy aktorzy pojawiający się w serialu: na czele z „młodą parą", czyli Dominiką Ostałowską i Krystianem Wieczorkiem.

Największą chyba filmowo-serialową sławę pałac Potockich zyskał, kiedy wprowadziła się tutaj na dłużej ekipa serialu *Ojciec Mateusz*. Od wielu sezonów pałacowe wnętrza wraz z najbliższym otoczeniem zamieniły się bowiem w pałac arcybiskupa, gdzie tytułowy bohater (Artur Żmijewski) zjawia się na wezwanie roztropnego hierarchy. Co tydzień kilka milionów widzów może podziwiać piękną bryłę ziemiańskiej rezydencji i jej zabytkowe wnętrza. Trudno o skuteczniejszą reklamę! Kiedy pod koniec osiemnastego wieku inny biskup – prymas Michał Poniatowski, brat króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – wybudował w Jabłonnie swoją siedzibę, nie mógł przypuszczać, że prawie 250 lat później wprowadzi się tutaj inny (serialowy) purpurat.

Spacer po królewskiej rezydencji

- Sala Balowa pałacu w Jabłonnie – ***M jak miłość***,
- Park krajobrazowy wokół pałacu oraz wnętrza rezydencji – ***Ojciec Mateusz***,
- Oranżeria – ***Hans Kloss: Stawka większa niż śmierć***,
- Oficyna pałacowa – ***Czas honoru***.

J-23 ZNOWU NADAJE

Dawny majątek Potockich w Jabłonnie to nie tylko pałac z klasycystycznymi wnętrzami, bogatą włoską sztukaterią i nawiązującymi do epoki meblami. Otaczający budowlę kilkudziesięciohektarowy park przecinany jest licznymi alejami spacerowymi i ścieżką przyrodniczą z okazami starych dębów, klonów, lip i topoli. W sam raz na rodzinne spacery i chwilę wyciszenia. Schowana w parku, pamiętająca czasy historycznych właścicieli oranżeria, także miała swoje filmowe epizody.

Reżyser Patryk Vega wykorzystał ją w filmie sensacyjno-wojennym *Hans Kloss: Stawka większa niż śmierć*, gdzie udawała hiszpańską rezydencję hitlerowskiego zbrodniarza wojennego. Do Jabłonny przyjechał wtedy legendarny agent J-23 ze *Stawki większej niż życie*, czyli Stanisław Mikulski.

Pałac jest własnością Polskiej Akademii Nauk, służy jako ośrodek sympozjów, konferencji i wypoczynku (nie przez przypadek stanowił przez pewien czas letnią rezydencję króla Stanisława Augusta Poniatowskiego). W kompleksie pałacowym działa restauracja i kawiarnia, a w pałacowej oficynie znajduje się hotel. Zajrzyjcie także na stronę pałacu, aby zobaczyć najbliższy plan koncertów.

Pałac w Jabłonnie, Dom Zjazdów i Konferencji PAN
05-110 Jabłonna, ul. Modlińska 105, tel. + 48 22 782 44 33
e-mail: info@palacjablonna.pan.pl
www.palacjablonna.pl

W JERUZALU JAK W SERIALU

ZA PRZYJAŹŃ WYPIJMY, BO TO JEDNA Z NAJPIĘKNIEJSZYCH RZECZY NA ŚWIECIE. WSPOMINAJCIE NAS DOBRZE. NA MIŁOŚĆ BOSKĄ, LUDZIE – LUBCIE SIĘ! – APELOWAŁ W OSTATNIEJ SCENIE SERIALU *RANCZO* STACH JAPYCZ, GRANY PRZEZ ZNAKOMITEGO FRANCISZKA PIECZKĘ. A WTÓROWALI MU W WIGILIJNY WIECZÓR INNI BYWALCY SŁYNNEJ ŁAWECZKI PRZED SKLEPEM „U KRYSI". TAK SKOŃCZYŁ SIĘ JEDEN Z NAJBARDZIEJ KULTOWYCH POLSKICH SERIALI. ALE WIDZOWIE NIE ZAPOMNIELI O SWOICH BOHATERACH. MIMO 6 LAT OD ZAKOŃCZENIA EMISJI OSTATNIEGO ODCINKA TŁUMNIE ODWIEDZAJĄ JERUZAL, CZYLI SERIALOWE WILKOWYJE.

● tekst: **Marek Szymański**

SERIALOWE WILKOWYJE

Fot.: URZĄD MIASTA I GMINY MROZY

Fot.: URZĄD MIASTA I GMINY MROZY

Fot.: URZĄD MIASTA I GMINY MROZY

10 lat, 10 sezonów, 130 odcinków, każdy z oglądalnością co najmniej 4-5 milionów, a finałowy odcinek ponad 6 milionów. Jakie miasteczko, jaka gmina w Polsce nie chciałyby mieć takiej promocji? Jeruzal w gminie Mrozy, w powiecie mińskim, jest prawdziwą mekką dla miłośników *Rancza*, którzy niemal przez cały rok chcą obejrzeć i dotknąć serialowych miejsc. W tym roku jest podobnie.

ŁAWECZKA I MAMROT

Wycieczka śladami serialu ma kilka punktów obowiązkowych. Najważniejszym jest jeruzalski rynek, a „naj, naj" – oczywiście kultowa ławeczka przed wspomnianym sklepem „U Krysi". Sklep istnieje naprawdę, a unijne barwy kojarzone z serialem tylko zwiększają jego rozpoznawalność. To tutaj miejscowi myśliciele, czyli Pietrek, Solejuk, Hadziuk oraz bracia Japycz wygłaszają swoje życiowe sentencje, popijając miejscowe wino Mamrot. („Nasza ławeczka – można powiedzieć – ostatni bastion narodowej zgody" – mawiał Stach Japycz. „Jedyny pewny punkt we wszechświecie" – dodawał Hadziuk, czyli Bogdan Kalus). Selfie przed serialową ławeczką robią dziś sobie wszyscy turyści, a następnie zaglądają do sklepu Krysi Więcławskiej, aby zakupić buteleczkę „Mamrota z Wilkowyj". Podobno – jak przekonują ławeczkowicze z *Rancza* – ładnie pachnie owocami, ale sprzedawcy z Jeruzala radzą traktować je wyłącznie jako pamiątkowy gadżet.

Wokół rynku skupione są zresztą najważniejsze serialowe obiekty. W urokliwym osiemnastowiecznym kościółku pod wezwaniem św. Wojciecha proboszczował – dopóki nie został biskupem – ksiądz Piotr Kozioł (Cezary Żak w podwójnej roli proboszcza i wójta). Twórcy i aktorzy serialu – na czele z filmowym proboszczem – wsparli zresztą remont barokowej świątyni poprzez kilkukrotny udział w aukcjach i zbiórce pieniędzy. Kościół i zabytkową drewnianą dzwonnicę z drugiej połowy osiemnastego wieku widać niemal w każdym z odcinków serialu, a świątynia była świadkiem trzech serialowych ślubów: Lucy i Kusego, Michałowej i Stacha Japycza oraz Wioletki i posterunkowego Staśka.

Zobacz serialowe miejsca

- Sklep Krystyny Więcławskiej – „U Krysi" – rynek,
- Kościół, plebania i salka parafialna – rynek,
- Restauracja „U Japycza" – budynek OSP w Strachominie,
- Jezioro, gdzie Witebski poprosił o rękę Francescę – rezerwat przyrody Florianów.

ROWEREM PO SERIALU

Znajdująca się obok kościoła plebania to także plebania serialowa – dawne królestwo Michałowej i proboszcza, a w stojącym nieopodal budynku dawnej organistówki filmowcy umieścili salkę parafialną, w której Lucy – późniejsza wójtowa Wilkowyj – uczyła dzieci angielskiego.

Rozpoznawalnych z serialu lokalizacji jest dużo, dużo więcej, ale wszystkiego możemy dowiedzieć się z tablicy informacyjnej na rynku, która prowadzi nas serialowym szlakiem. Dzięki środkom unijnym i miejscowym ludziom dobrej woli (Gminna Biblioteka Publiczna w Mrozach) udało się stworzyć szlak rowerowy z prawdziwego zdarzenia. Po Jeruzalu możemy chodzić pieszo, ale potem warto wsiąść na rower – szlak rozpoczyna się w Mrozach, a następnie prowadzi przez malowniczą okolicę związaną z *Ranczem:* rezerwat Rudka, Kuflew, oczywiście Jeruzal, aby zakończyć szlak w Łukówcu, gdzie znajduje się serialowy dom Wioletki i Staśka.

I wiadomość z ostatniej chwili: na jeruzalskim rynku otwarto właśnie Rondo Gwiazd, przy którym umieszczono 41 mosiężnych tablic poświęconych twórcom i aktorom serialu. Dzieje się!

Urząd Miasta i Gminy Mrozy
ul. Adama Mickiewicza 35, 05-320 Mrozy,
tel.: + 48 25 7574190, e-mail: gmina@mrozy.pl
Ranczopedia (strona o serialu): www.ranczo.fandom.com

CO HANS KLOSS ROBIŁ W PŁOCKU?

NADWIŚLAŃSKI PŁOCK – HISTORYCZNA STOLICA MAZOWSZA, A TAKŻE WAŻNE MIEJSCE DLA DZIEJÓW POLSKIEJ PAŃSTWOWOŚCI – ZE WZGLĘDU NA MALOWNICZE POŁOŻENIE I MNOGOŚĆ TURYSTYCZNYCH ATRAKCJI MÓGŁBY SPOKOJNIE OBYĆ SIĘ BEZ FILMOWCÓW. ALE NIE CHCE. A FILMOWCY KOCHAJĄ NADWIŚLAŃSKIE BULWARY, WZGÓRZE TUMSKIE, ULICZKI STAREGO MIASTA I WIELE INNYCH PŁOCKICH MIEJSCÓWEK.

● tekst: **Marek Szymański**

PŁOCK

Fot. ARCHIWUM UM PŁOCK

Fot.: TUPUNGATO – ADOBE STOCK

Pierwsze filmowo-serialowe skojarzenie z Płockiem? *Stawka większa niż życie*. Jak bowiem wytropili „stawkolodzy", czyli miłośnicy przygód porucznika Hansa Klossa, w mieście nad Wisłą nakręcono sceny do trzech odcinków słynnego serialu. Filmowcy przyjechali tutaj we wrześniu 1967 r., nagrali w mieście i jego najbliższej okolicy sekwencje, które potem mogliśmy oglądać w odcinkach *Ściśle tajne, Żelazny krzyż* oraz *Podwójny nelson*.

ŚLADAMI AGENTA

Miasto z powodzeniem wykorzystuje popularność serialu. Po płockich uliczkach organizowane są wycieczki „stawkowym" szlakiem, a lokalne „Kino za Rogiem" zaprasza na plenerowe pokazy odcinków *Stawki,* które powstawały w mieście. A to, co widać na ekranie, mogłoby z powodzeniem posłużyć za przewodnik po najciekawszych zakątkach historycznej stolicy Polski. Jeśli wstąpicie na kawę na oryginalnym płockim molo (stoi niemal równolegle do linii brzegowej), popatrzycie na piękną panoramę Wzgórza Tumskiego oraz przechodzący nieopodal historyczny most im. Legionów Józefa Piłsudskiego, to musicie wiedzieć, że oba miejsca można zobaczyć w filmowych kadrach.

Idąc szlakiem kultowego serialu, możemy dotrzeć do wielu interesujących miejsc płockiego Starego Miasta: pałacu Biskupów Płockich, dawnego żydowskiego szpitala przy Misjonarskiej 7, dziewiętnastowiecznego budynku więzienia przy Sienkiewicza, odwachu, czyli historycznej wartowni wojsk carskich oraz klasycystycznych kamieniczek przy ulicy Kościuszki. Tych miejsc jest więcej, ale przecież filmowa historia Płocka to nie tylko wojenny serial ze słynnym agentem J-23.

KLIMATYCZNIE Z MARCINEM DOROCIŃSKIM

Mało kto wie, że słynny polski reżyser, który zrobił karierę międzynarodową, Jerzy Skolimowski, nakręcił w Płocku kilka scen do filmu obyczajowego *Walkower.* W kadrach widać np. zabudowania płockiej starówki, ówczesne Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne (dziś Orlen), zabytkowy spichlerz oraz wspomniany już most kolejowo-drogowy nad Wisłą. Bystre oko widza, który zna bliżej płockie zaułki, dostrzeże także w filmowych kadrach figurę św. Barbary stojącą obok miejscowego kościoła farnego. A skoro już wspominamy o płockiej farze (barokowej kolegiacie św. Bartłomieja), to warto wspomnieć, że widać ją np. w scenie chrztu z głośnego dramatu Sławomira Fabickiego *Miłość*.

Na zdjęcia do Płocka przyjechał wtedy Marcin Dorociński, wcielający się w jednego z głównych bohaterów. Dlaczego reżyser wybrał właśnie Płock? – Szukaliśmy miasta średniej wielkości, klimatycznego, w którym atmosfera z czasów Kazimierza Wielkiego miesza się z nowoczesnością spod znaku Orlenu – zdradził Sławomir Fabicki.

Filmowy spacer po mieście

- Pałac Biskupów Płockich (plac Narutowicza) – ***Stawka większa niż życie*** (odcinek ***Podwójny nelson)***,
- Dom pod Trąbami (Mostowa 1) – ***Szatan z siódmej klasy***,
- Most Legionów Józefa Piłsudskiego – ***Stawka większa niż życie*** (odcinek ***Ściśle tajne***), ***Pod powierzchnią***,
- Stary Rynek – ***Dotknięcie nocy***, ***Zielona miłość***, ***Tata Kazika***, ***Dublerzy***, ***Fenomen***, ***Miłość***,
- Bulwary wiślane im. Stanisława Górnickiego – ***Stawka większa niż życie*** (odcinek ***Ściśle tajne***), ***Zielona miłość***, ***Pod powierzchnią***.

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Stary Rynek 8, 09-400 Płock, tel. + 48 24 364 99 90,
e-mail: biuro@turystykaplock.eu, www.turystykaplock.eu

PUŁTUSK. GONDOLOWO I SERIALOWO

– PROFESORZE, MYŚMY W PUŁTUSKU NIE TAKIE NUMERY ROBILI – CHWALIŁ SIĘ W KULTOWYM SERIALU *ALTERNATYWY 4* GOSPODARZ DOMU STANISŁAW ANIOŁ, CZYLI ROMAN WILHELMI. A CAŁA POLSKA ZOBACZYŁA, JAK TO MIECIA ANIOŁOWA KUPOWAŁA FUTRO NA SŁYNNYM PUŁTUSKIM RYNKU. OD CZASÓW SERIALU MIASTECZKO ZMIENIŁO SIĘ NIE DO POZNANIA. TURYŚCI ZAGLĄDAJĄ TUTAJ NIE TYLKO ZE WZGLĘDU NA ZNANE SERIALOWE MIEJSCE, ALE ŻEBY PO PROSTU WYPOCZĄĆ, POSPACEROWAĆ PO PUŁTUSKICH ULICZKACH, WYPIĆ KAWĘ NA MIEJSCOWYM ZAMKU ALBO POPŁYWAĆ GONDOLĄ PO NARWI. PUŁTUSK TO PRAWDZIWA TURYSTYCZNA PEREŁKA.

● tekst: **Marek Szymański**

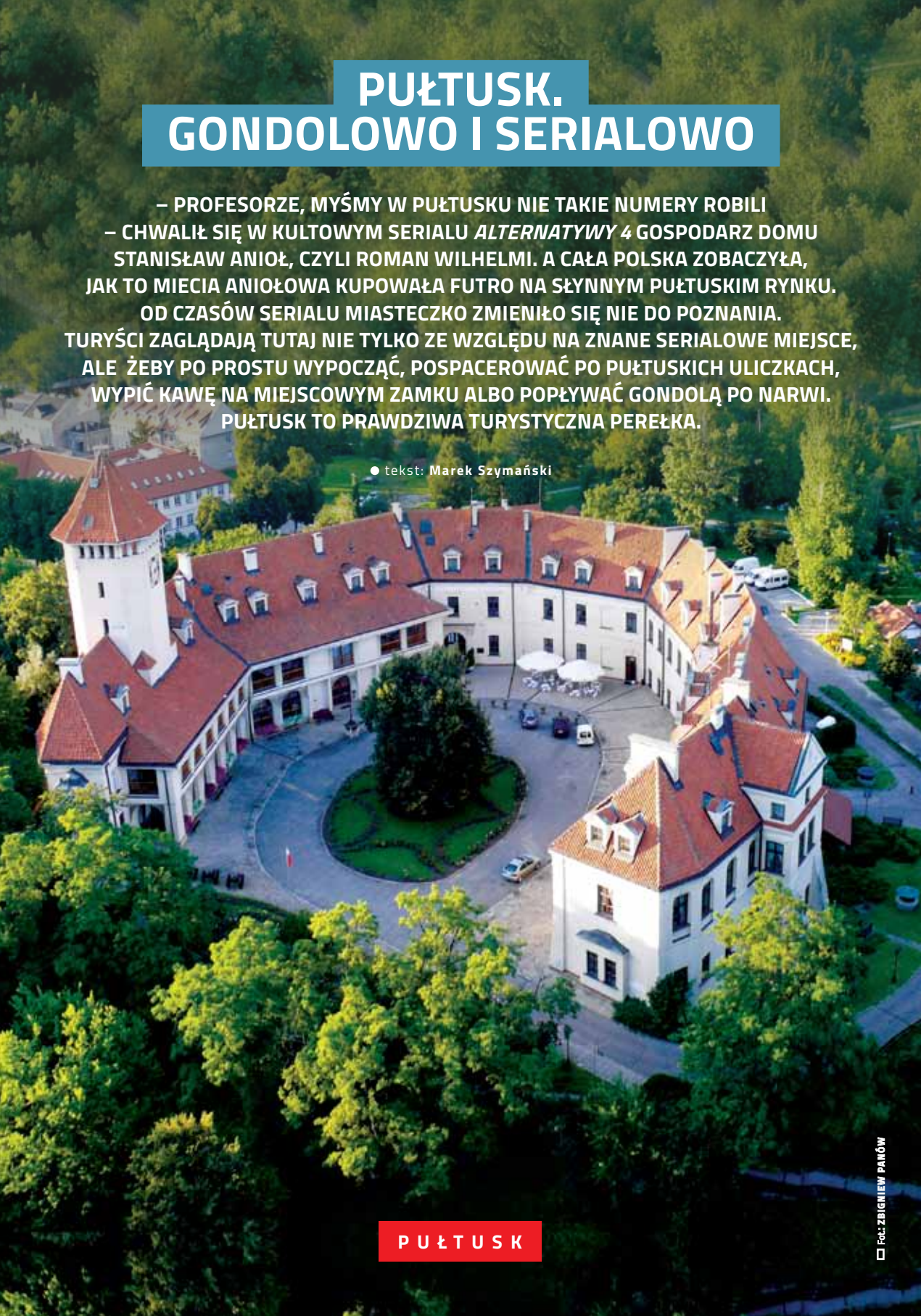

Fot.: ZBIGNIEW PANÓW

Fot.: DEJAN GOSPODAREK – ADOBE STOCK

Skoro już wspomnieliśmy o miejscowym rynku, nie sposób nie przypomnieć, że to jedna ze wspomnianych perełek. Pułtuski rynek jest najdłuższym brukowanym rynkiem w Europie, otoczonym urokliwymi zabytkowymi kamieniczkami, z których część pamięta czasy napoleońskie. W jednej z nich cesarz Francuzów miał nawet przyjemność nocować, co odnotowuje stosowna tabliczka.

DESZCZ METEORYTÓW

Świat zapamiętał bowiem Pułtusk jako miejsce słynnej bitwy wojsk napoleońskich z Rosjanami (26 grudnia 1806 r.), która pozostała nierozstrzygnięta, a Francuzi długo potem jeszcze wspominali pułtuskie błota – do starcia obu armii doszło bowiem w czasie odwilży, niespotykanej o tej porze roku od dziesiątków lat.

Jeżeli zajrzymy do szesnastowiecznego ratusza i mieszczącego się tam Muzeum Regionalnego, zetkniemy się z inną niezwykłą historią. Ponad 60 lat po Napoleonie (1868) w okolicach miasta spadł deszcz meteorytów widoczny nawet we Wrocławiu i Lwowie. Największe okazy, ważące 8 - 9 kg, trafiły do British Museum w Londynie i warszawskiego Muzeum Ziemi, ale kilka mniejszych fragmentów możemy zobaczyć w Pułtusku.

PUŁTUSK NA EKRANIE

Telewizyjno-filmowa passa miasteczka nad Narwią trwa od dawna. Powstało w tym miejscu kilkanaście mniej lub bardziej znanych produkcji. Jeszcze przed *Alternatywy 4* powstawały tutaj sceny do *Planety Krawiec* z Kazimierzem Kaczorem, o niepoprawnym marzycielu i amatorskim badaczu kosmosu, a na co dzień krawcu. Jeden z najbardziej znanych budynków w mieście – dawny zamek biskupów płockich, a obecnie Dom Polonii – widać w efektownych scenach w serialu *Ekipa* w reżyserii Agnieszki Holland i jej córki Kasi Adamik. Zamek opanowują terroryści pod wodzą Borysa Szyca. Urokliwe miasteczko można także zobaczyć w słynnym serialu *Dom*, z Pułtuska pochodziła bowiem wybranka Kajetana Talara Majka. Piękny park miejski i kładkę nad Narwią widać z kolei – w serialu obyczajowym *39 i pół*, a w mieście kręcono z tej okazji sceny z udziałem aktora Tomasza Karolaka. Zadbane pułtuskie kamieniczki przyciągają także twórców reklam.

Pułtusk na ekranie

- *Czy jest tu panna na wydaniu* (1977),
- *Planeta Krawiec* (1983), *Alternatywy 4* (1986),
- *Sztos* (1997), *Dom* (2000), *Ekipa* (2007), *Rezerwat* (2007),
- *39 i pół* (2008), *Handlarz cudów* (2009),
- *Klan (2011)*, *M jak miłość* (2011),
- *Pokaż kotku, co masz w środku* (2011)
- *Łowcy meteorytów* (2011)
- *Historia Roya, czyli w ziemi lepiej słychać* (2012).

Ale Pułtusk możemy także zwiedzać w całkiem oryginalny sposób. Nie bez powodu miasteczko jest czasami nazywane „polską Wenecją", ze względu na liczne kanały oraz przepływającą przez miejscowość Narew. Na zamku, czyli w Domu Polonii, możemy nie tylko dobrze zjeść i wypić kawę, ale także rozpocząć rejs zamkową gondolą. Podczas takiej wyprawy możemy obejrzeć liczne historyczne obiekty znajdujące się w mieście, a potem wpłynąć na Narew, gdzie na malowniczych rozlewiskach przy odrobinie szczęścia spotkamy bobry i czaple siwe.

Pułtuski zamek – Dom Polonii – proponuje poza tym doskonałą kuchnię (specjalność: dawna kuchnia ziemiańska), liczne miejsca noclegowe, a ostatnio także specjalny parking dla kamperów nad brzegiem Narwi.

Punkt Informacji Turystycznej
Muzeum Regionalne w Pułtusku, ul. Rynek 43
tel. + 48 23 692 51 32, e-mail: informacjaturystyczna@pultusk.pl

UWAGA KROKODYL! JEZIORO ZEGRZYŃSKIE W FILMACH

CZY W JEZIORZE ZEGRZYŃSKIM MOŻNA SPOTKAĆ KROKODYLA? MOŻNA! ALE SPOKOJNIE, TO JEST MOŻLIWE TYLKO W FILMIE. A KONKRETNIE W KOMEDII HYDROZAGADKA Z ROMANEM KŁOSOWSKIM I ZDZISŁAWEM MAKLAKIEWICZEM. WPRAWDZIE W LATACH OSIEMDZIESIĄTYCH DZIENNIKARZE „LATA Z RADIEM" ODKRYLI W WODACH ZALEWU TAJEMNICZEGO WODNEGO POTWORA, KTÓREGO OCHRZCZONO PASKUDA, ALE KONIEC KOŃCÓW OKAZAŁO SIĘ TO ZWYKŁĄ DZIENNIKARSKĄ KACZKĄ. SWOJĄ DROGĄ DZIKICH KACZEK I INNEGO PTACTWA NAD JEZIOREM NIE BRAKUJE.

● tekst: **Marek Szymański**

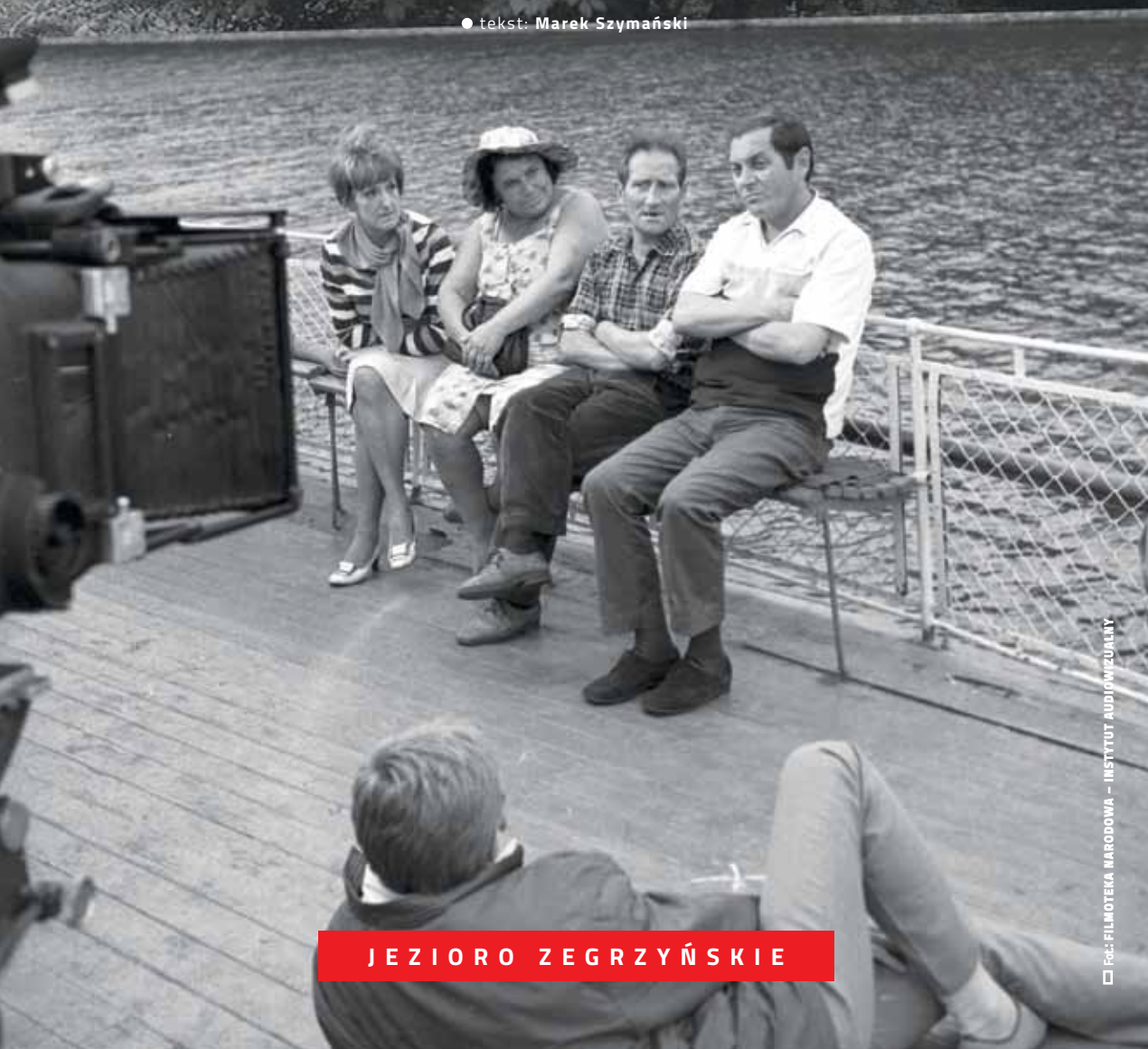

JEZIORO ZEGRZYŃSKIE

Fot.: FILMOTEKA NARODOWA – INSTYTUT AUDIOWIZUALNY

Fot.: DEJAN GOSPODAREK – ADOBE STOCK

Jezioro Zegrzyńskie to raj dla ornitologów, żeglarzy, miłośników kontaktu z przyrodą, ale także dla ekip filmowych. A jak to było z tym krokodylem? W filmie nazywał się Hermann i był wypuszczany do jeziora przez tajemniczego maharadżę. W rzeczywistości ,,zagrała go'' aligatorzyca Marta, którą filmowcy sprowadzili z płockiego ogrodu zoologicznego.

NUDA W POLSKIM FILMIE

A pamiętacie słynny filmowy monolog inżyniera Mamonia z innej znanej komedii – Rejsu w reżyserii Marka Piwowskiego? „A w filmie polskim, proszę pana, to jest tak: nuda. Nic się nie dzieje. Bardzo niedobre dialogi są" – ta scena z udziałem Zdzisława Maklakiewicza i Jana Himilsbacha powstała na Jeziorze Zegrzyńskim, podobnie jak duża część zdjęć do tego kultowego filmu. A pamięć o Maklakiewiczu, Mamoniu, nie umarła – po drugiej stronie Warszawy, w Konstancinie-Jeziornie odbywa się od kilku lat festiwal filmowy Świat Maklaka.

Jezioro Zegrzyńskie, a mówiąc precyzyjnie, Zalew Zegrzyński, bo to tak naprawdę sztucznie utworzony w 1963 r. zbiornik wodny na Narwi – szybko stał się jednym z ważniejszych miejsc wypoczynku dla Warszawy i części Mazowsza. W miejscowościach położonych nad zalewem oraz w jego bezpośredniej bliskości – w Zegrzu, Nieporęcie, Jadwisinie, Białobrzegach, Serocku i kilku innych – można nie tylko uprawiać tradycyjny plażing, dobrze zjeść w miejscowych restauracjach, ale także zobaczyć liczne okoliczne atrakcje. Choćby dawne umocnienia twierdzy Zegrze, rezerwat przyrody koło pałacu Radziwiłłów w Jadwisinie, a także pobliski urokliwy Wąwóz Szaniawskiego.

Spacer filmowy:

- Fort Beniaminów – ***Czterej pancerni i pies*** (odcinek ***Pierścienie***), ***Czas honoru,***
- Dzika Plaża – ***Skazany na bluesa,***
- Pałac Radziwiłłów – ***Londyńczycy, Czas honoru,***
- Most we wsi Wolica – ***Czterej pancerni i pies*** (odcinek ***Klin***).

W JADWISINIE JAK W LONDYNIE

Kolejne ekipy filmowe doceniają te krajobrazowo-turystyczne rarytasy i do dziś nawiedzają jezioro i okolice. Filmowcy wykorzystali np. dawny pałac Radziwiłłów w Jadwisinie, który można zobaczyć w znakomitym serialu *Czas honoru* (odcinek 74, jako siedziba urzędu bezpieczeństwa) oraz współczesnym serialu Londyńczycy, traktującym o życiu młodych Polaków w Londynie. Pobliski fort Beniaminów – doskonały przykład budowli fortyfikacyjnej z czasów carskich – wykorzystali z kolei twórcy serialu *Czterej pancerni i pies,* a także wspomnianego Czas honoru.

Trudno o lepsze „wojenne" plenery. Trudno także zliczyć wszystkie produkcje, w których ,,zagrało'' samo Jezioro Zegrzyńskie, nie wspominając oczywiście kultowego *Rejsu*. Dziką plażę w Nieporęcie można dostrzec w filmie obyczajowym *Skazany na bluesa*, w reżyserii Jan Kidawy-Błońskiego, a jezioro w okolicach Ryni w jednym z odcinków serialu Kryminalni.

Stowarzyszenie na Rzecz Promocji i Rozwoju Zalewu Zegrzyńskiego
05-140 Serock, ul. Retmańska 47
e-mail: cit@jeziorozegrzynskie.info, www. jeziorozegrzynskie.info

ZAMEK W CZERSKU. ŚLADAMI WIEDŹMINA

NA ZAMKU W CZERSKU MOŻNA PRZEKROCZYĆ BARIERĘ CZASU I PRZENIEŚĆ SIĘ DO CZASÓW KSIĄŻĄT MAZOWIECKICH. TAK JAK ZROBILI TO BOHATEROWIE KRĘCONEGO W TYM MIEJSCU FILMU PRZYGODOWEGO *PIERŚCIEŃ KSIĘŻNEJ ANNY*. ABY POCZUĆ SIĘ JAK W CZASACH KONRADA MAZOWIECKIEGO I NAJAZDÓW KRZYŻACKICH, NIE POTRZEBUJEMY JEDNAK ŻADNEGO WEHIKUŁU CZASU. WYSTARCZY PRZYJECHAĆ NA CZERSKI ZAMEK I STANĄĆ NA DZIEDZIŃCU. WYOBRAŹNIA WŁĄCZA SIĘ SAMA.

● tekst: **Marek Szymański**

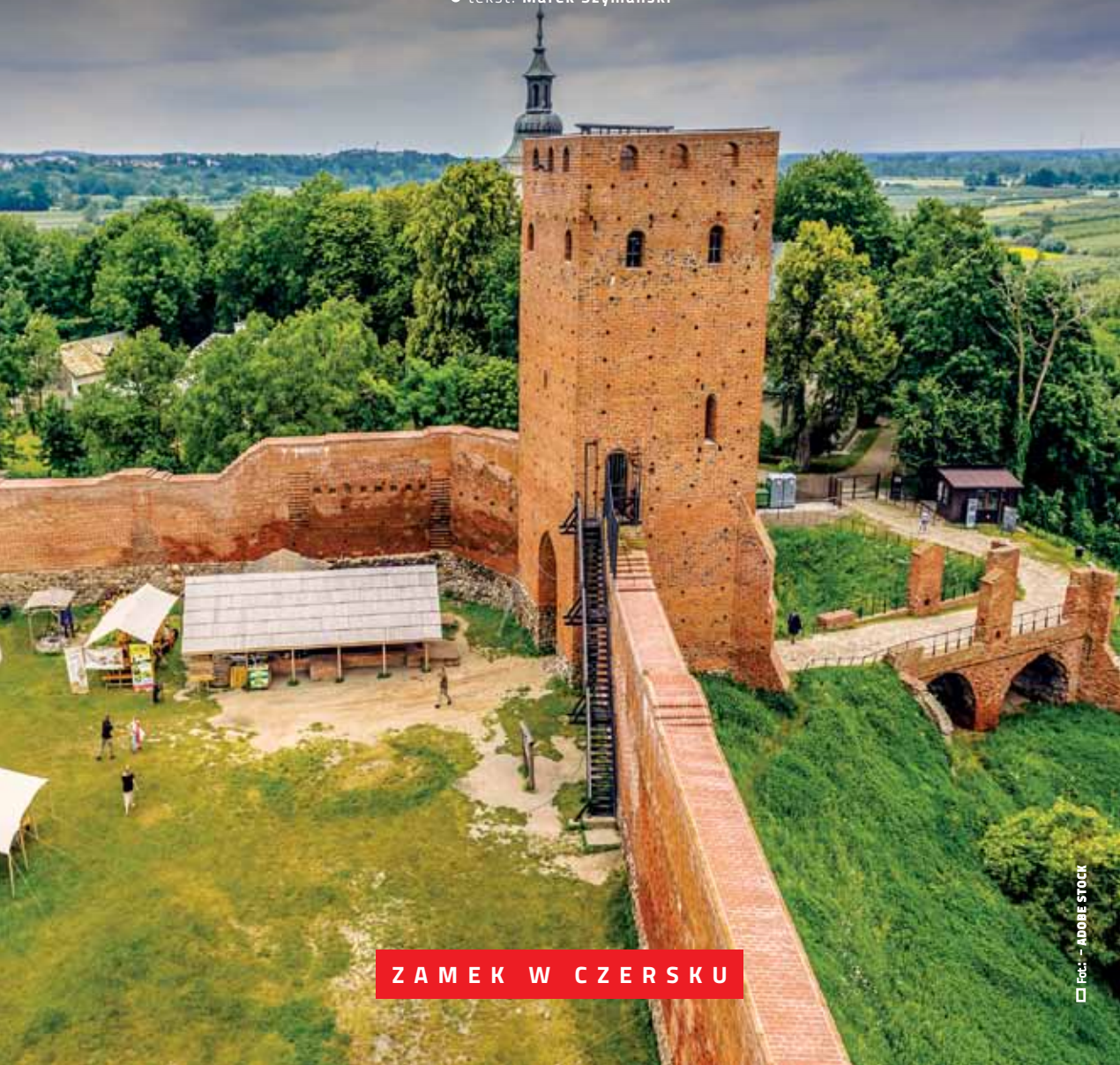

ZAMEK W CZERSKU

Fot.: - ADOBE STOCK

Fot.: ARCHIWUM MROT

Mimo licznych rekonstrukcji i skutków wojennej pożogi – w czasie potopu szwedzkiego warownię poważnie zniszczyła bowiem armia Karola Gustawa – zamek zachował pierwotny, obronny wygląd, nadany mu na przełomie XIV i XV wieku. Aby poczuć piękno tego miejsca, wystarczy wejść na jedną z trzech wież obronnych, gdzie umieszczony został punkt widokowy. Średniowieczna warownia położona jest na wysokiej nadwiślańskiej skarpie, skąd rozpościera się panorama starorzecza Wisły, z polami, łąkami oraz słynnymi czerskimi sadami owocowymi, których historię zapoczątkowała w tym miejscu królowa Bona.

UCIECZKA GERALTA

Z tak magicznego miejsca – w niewielkim stopniu dotkniętego zębem czasu – nie mogli nie skorzystać filmowcy. I dlatego reżyser Marek Brodzki postanowił umieścić tutaj akcję serialu *Wiedźmin*, z Michałem Żebrowskim jako Geraltem z Rivii. Jak przyznał wiele lat później reżyser w programie „Polska filmowa", zdjęcia na czerskim zamku były mało skomplikowane ze względu na obszerny dziedziniec i niewiele współczesnych detali. Choć akcja *Wiedźmina* – serialu fantasy wg prozy Andrzeja Sapkowskiego – dzieje się w jakiejś bajkowej rzeczywistości z groźnymi smokami, stylistyka opowieści trzyma się czasów średniowiecznych. Zamek w Czersku okazał się dla niej idealny.

Tytułowy wiedźmin poszukuje na zamku Dziecka Przeznaczenia, czyli małej Ciri. Przed dawną warownią filmowcy umieścili makietę karczmy, z której Geralt ucieka razem z Jaskrem (Zbigniew Zamachowski). Na zamku ekipa filmowa utrwaliła również scenę podpalenia podziemi. Filmowy pożar na zamku spowodował podobno interwencję niczego nieświadomej miejscowej straży pożarnej.

OKOLICE MARKA KONDRATA

Choć wielu turystów pyta o *Wiedźmina*, to gospodarze zamku – Ośrodek Kultury w Górze Kalwarii – dbają o to, aby magnesów przyciągających do tej bajkowej krainy było dużo więcej. Od wiosny do jesieni czerski gród zaprasza na pikniki historyczne, podczas których można dotknąć żywej historii, obejrzeć pokazy grup rekonstrukcyjnych i wziąć udział w warsztatach związanych z realiami dawnego życia. A na zwolenników aktywności fizycznej czeka przebiegający w okolicy i zahaczający o zamek Nadwiślański Szlak Rowerowy prowadzący malowniczą Jeziorki, (więcej: www.krainajeziorki.pl).

Możemy przy tej okazji zobaczyć jeszcze inne filmowe miejsca. W pobliskim neobarokowym kościele pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego reżyser Kazimierz Kutz nakręcił bowiem scenę ślubu „pułkownika" Kwiatkowskiego i Krysi w znakomitej komedii tytułowego *Pułkownik Kwiatkowski* (główne role zagrali Marek Kondrat i Renata Dancewicz).

Na koniec ważna uwaga – ze względu na konserwację zabytkowego mostu nad fosą do połowy listopada zamek został zamknięty. Pozostaje podziwiać go z zewnątrz, spoza dziedzińca. Ale malownicza okolica zaprasza do aktywnego wypoczynku.

Filmowa wycieczka po zamku i okolicach

- Zamek w Czersku – ***Pierścień księżnej Anny***, ***Mocny człowiek***, ***Wiedźmin***,
- Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Czersku – ***Pułkownik Kwiatkowski***, ***Show***,
- Góra Kalwaria, ul. Księdza Sajny, kościół parafialny, pałac Biskupi – ***Drogówka***,
- Góra Kalwaria, ul. Strażacka, ul. Księdza Sajny – ***Czas honoru***.

Zamek Książąt Mazowieckich w Czersku
plac Tysiąclecia 1, 05-530 Czersk
tel. + 48 516 240 046, + 48 503 928 337
e-mail: zamek@kulturagk.pl, www. zamekczersk.pl

ŻYRARDÓW. KAMERA, AKCJA!

ŻYRARDÓW JAKO JEDEN WIELKI PLAN FILMOWY? A DLACZEGO NIE? PRZED KILKU LATY WŁADZE MIEJSKIE ZAINICJOWAŁY PROJEKT „NAKRĘCAMY ŻYRARDÓW", KTÓRY MIAŁ ZAINTERESOWAĆ PRODUCENTÓW FILMOWYCH WALORAMI ARCHITEKTONICZNYMI I POSTINDUSTRIALNYM CHARAKTEREM MIASTA. MIASTECZKO FILMOWE W KOŃCU NIE POWSTAŁO, ALE EKIPY FILMOWE NIE STRONIĄ OD DAWNEJ STOLICY POLSKIEGO LNU I TEGO WSZYSTKIEGO, CO PO NIEJ POZOSTAŁO.

● tekst: **Marek Szymański**

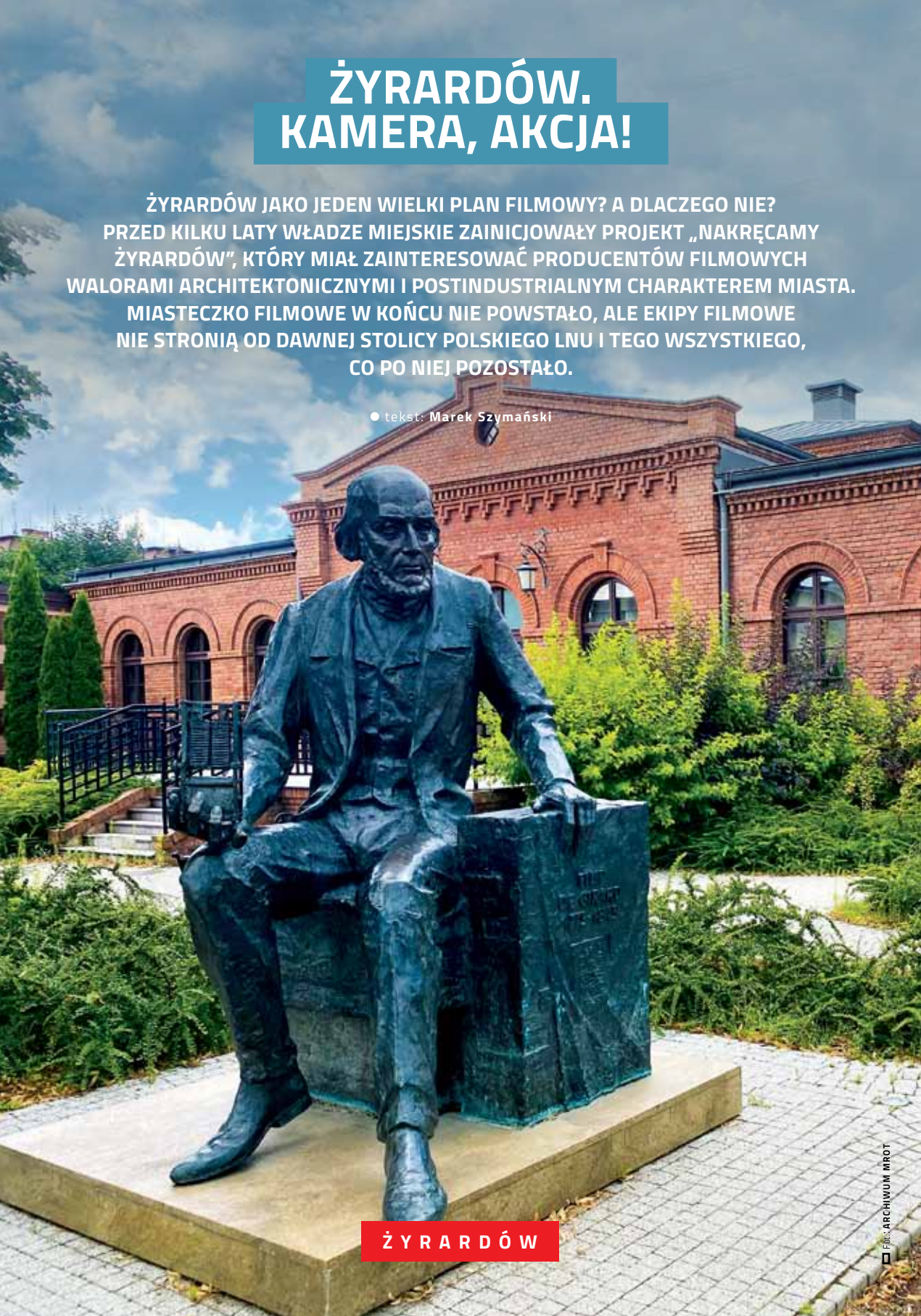

ŻYRARDÓW

FOT.: ARCHIWUM MROT

Fot.: ROBNAW – ADOBE STOCK

W mieście – szczególnie w jego pofabrycznej części – dominuje czerwona cegła. To najlepszy znak rozpoznawczy dawnej osady przemysłowej, jeszcze przed pierwszą wojną światową największego ośrodka produkcji lnu w Europie. Historia miasta zaczyna się od postawienia w tym miejscu tkalni i przędzalni, a następnie powstania osady przemysłowej, która miała służyć całej fabrycznej społeczności wraz z rodzinami. Właściciele fabryki – Karol Hielle i Karol Dittrich – sfinansowali budowę miasta w zamyśle idealnego: powstały kamienice z mieszkaniami dla robotników, wille dla inżynierów, fabryczny szpital i pralnia, a nawet resursa – rodzaj klubu towarzyskiego z czytelnią, salą bilardową i pokojami do gry w karty.

POLICJA W KANTORZE

Dziś w tych miejscach powstają lofty, eleganckie pasaże handlowe i hotele, ale także, co oczywiste ze względu na charakter tego miejsca, interesujące muzea oraz sklepy oferujące najwyższej jakości wyroby z lnu (a len przecież znowu wraca do łask). Zabytkowe poprzemysłowe obiekty doskonale prezentują się również w kadrze filmowym.

W niedawno emitowanym serialu kryminalnym *Archiwista* historyczny budynek Towarzystwa Akcyjnego Zakładów Żyrardowskich (zwany kantorem) zagrał w serialu komendę policji (pracuje tutaj policyjny archiwista Henryk Mikos, w którego wcielił się Henryk Talar.

Budynek dawnego kantoru można zobaczyć także w serialu *Strażacy.* Producenci wykorzystali w tej produkcji również zabytkowy budynek straży ogniowej przy ul. Sławińskiego, neogotycki kościół pod wezwaniem Wniebowstąpienia Pańskiego czy mający opinię jednego z najpiękniejszych w Polsce – park miejski im. Dittricha. Akcja serialu dzieje się w Żyrardowie, a główny bohater, zagrany przez Macieja Zakościelnego, wciela się w rolę aspiranta Adama Wojnara, który przyjeżdża prowadzić szkolenia dla miejscowej OSP. Sprawy się komplikują, kiedy wpada mu w oko piękna żyrardowianka Marta, naczelniczka straży.

Spacer filmowy

- Okolice kościoła św. Karola Boromeusza – ***Miasto prywatne***,
- Osiedle Wschód – ***Wałęsa. Człowiek z nadziei***, ***Zjednoczone Stany Miłości***,
- Kantor – ***Strażacy, Archiwista***,
- Plac Jana Pawła II, restauracja Szpularnia – ***Wkręceni***,
- Osada fabryczna – ***Wałęsa. Człowiek z nadziei***,
- Park im. Karola Augusta Dittricha – ***Strażacy***.

WAJDA FILMUJE PROTESTY

W dawnej stolicy polskiego lnu postanowił poszukać plenerów także nasz najwybitniejszy reżyser Andrzej Wajda. Pracując przy superprodukcji *Wałęsa. Człowiek z nadziei*, trafił na dawne peerelowskie osiedle Wschód, gdzie postanowił odtworzyć socjalistyczne blokowisko z lat 70., na którym mieszkał przyszły prezydent. Film powstawał w okolicach bloku przy ul. Nietrzebki 20, gdzie nakręcono sceny z protestującymi robotnikami, a także w zabytkowej osadzie fabrycznej przy ulicy Kościuszki. Słynny reżyser związał się zresztą z miastem na dłużej, bo w budynku kantoru otworzył na jakiś czas filię swojej Wajda School. Andrzej Wajda otwierał także we wrześniu 2011 r. odrestaurowany budynek resursy z 1870 r.

Centrum Informacji Turystycznej
ul. 1 Maja 45, 96-300 Żyrardów
tel. + 48 46 854 24 24, e-mail: cit@zyrardow.pl
www.resursa.zyrardow.pl

WARSZAWA. NAKRĘCONE MIASTO

WARSZAWA TO BEZ WĄTPIENIA NAJWIĘKSZY PLAN FILMOWY W POLSCE. ROCZNIE NA ULICACH STOLICY POWSTAJE KILKA – KILKANAŚCIE NOWYCH TYTUŁÓW. SPACERUJĄC ŚLADAMI BOHATERÓW FILMÓW, I SERIALI MOŻNA OBEJRZEĆ WIĘKSZOŚĆ ZAKĄTKÓW MIASTA. I TO Z KAŻDEJ STRONY WISŁY, BO I PRAWOBRZEŻNĄ PRAGĘ ZACZYNAJĄ CORAZ CZĘŚCIEJ DOSTRZEGAĆ FILMOWCY.

● tekst: **Marek Szymański**

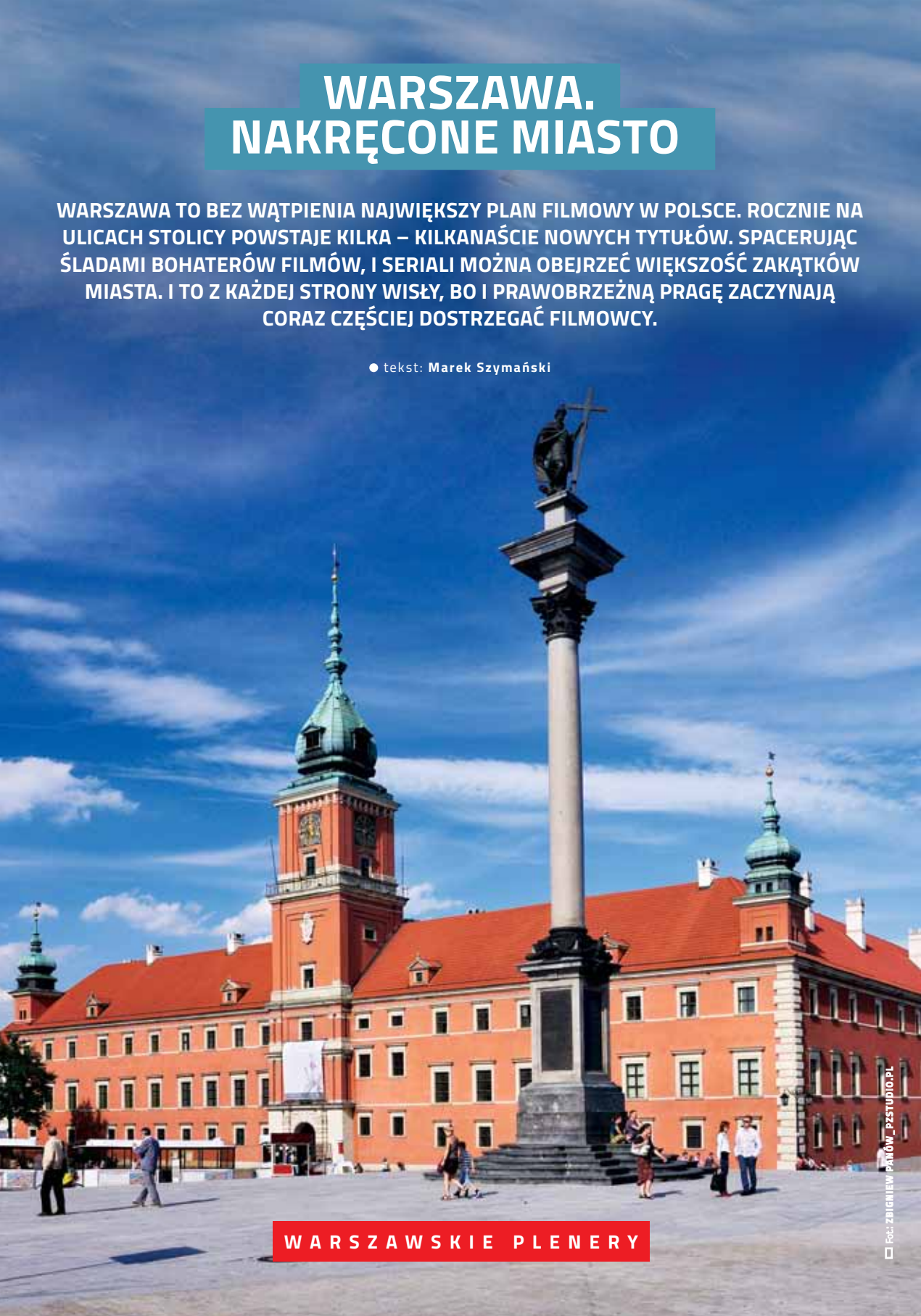

Fot.: ZBIGNIEW PANÓW_PZSTUDIO.PL

Fot.: HUBERT KOWALEWSKI

Oryginalne, czasami mroczne spojrzenie na Warszawę możemy dostrzec w najnowszych serialach, takich jak *Ślepnąc od świateł* w reżyserii Krzysztofa Skoniecznego czy *Król* Jana P. Matuszyńskiego. Ten ostatni wrócił do Warszawy z lat osiemdziesiątych w filmie *Żeby nie było śladów*, dramacie o śmierci Grzegorza Przemyka.

Ale żeby poczuć filmowy klimat miasta, powinniśmy udać się najpierw na ulicę Pańską, bo to miejsce, gdzie powstawały kultowe warszawskie tytuły. Począwszy od serialu *Czterdziestolatek* z Andrzejem Kopiczyńskim w roli tytułowej (osiedle Pańska), zabawnej komedii *Nie lubię poniedziałku* albo słynnego *Domu*, serialu opowiadającego o powojennych losach mieszkańców kamienicy przy Złotej 25 (w rzeczywistości: Pańskiej 85, a od trzynastego odcinka Kowelskiej 6 na Pradze). Swoją drogą, *Czterdziestolatek* doczekał się nawet swojego ronda niedaleko ulicy Pańskiej – powstało obok Dworca Centralnego, który w serialu budował inżynier Karwowski.

RANDKA PRZY FONTANNIE

Doskonałą okazją do poznawania stolicy jest również spacer ulicą Senatorską – historycznym, jeszcze średniowiecznym traktem prowadzącym do miasta. Spacer najlepiej rozpocząć na placu Bankowym i poprzez plac Teatralny kierować się w stronę Starówki i placu Zamkowego. Zajrzyjmy jeszcze na chwilę do Ogrodu Saskiego, który dla bohatera komedii *Och, Karol* stanowił dobre miejsce na randkę, zresztą nie tylko dla niego. Kulminacyjna scena komedii romantycznej *Tylko mnie kochaj* rozgrywa się bowiem w Ogrodzie Saskim, przy dziewiętnastowiecznej fontannie zaprojektowanej przez Henryka Marconiego. Julia (Agnieszka Grochowska) i mała Michalina (Julia Wróblewska) spotykają się z Michałem (Maciej Zakościelny). A potem żyli – jak można wywnioskować z zakończenia – długo i szczęśliwie.

Ale wróćmy na Senatorską. Po drodze mijamy barokowy kościół św. Antoniego Padewskiego. W kościelnych krużgankach pułkownik Kukliński zagrany przez Marcina Dorocińskiego spotyka się z agentem CIA Davidem Fordenem (Jack *Strong* w reżyserii Władysława Pasikowskiego). Wykorzystane w filmie krużganki zawierają tablice wotywne i epitafia, po części z okresu międzywojennego. Chwila refleksji przy odczytywaniu epitafiów to pouczająca lekcja historii.

Spacer filmowy

- Pańska – ***Czterdziestolatek***, ***Dom***, ***Nie lubię poniedziałku***,
- Plac Zamkowy – ***Żeby nie było śladów***,
- Mostowa – ***Miasto 44***,
- Piwna – ***Kamienie na szaniec***,
- Wiadukt przy ulicy Karowej – ***Samotność w sieci***,
- Skrzyżowanie ulic Targowej i alei Solidarności – ***Miś***,
- Kamienica i podwórze przy ul. Konopackiej 12 – ***Rezerwat***,
- Kamienica przy ul. Kowelskiej 6 – ***Dom***,
- Mała – ***Korczak***, ***Pianista***.

EKSPLOZJA NA MOSTOWEJ

Spacer kończy się na placu Zamkowym, który można zobaczyć – wraz z innymi fragmentami Starego Miasta – w wielu filmowych produkcjach. Przed dokonaniem okrutnej zbrodni spaceruje w tej okolicy Jacek Łazar – bohater *Dekalogu 5* w reżyserii Krzysztofa Kieślowskiego oraz jego kinowej wersji – *Krótkiego filmu o zabijaniu*. Jacek wsiądzie potem do taksówki obok hotelu Europejskiego, aby nad Wisłą zabić taksówkarza. Chłopak przyglądał się na Starówce pracy malarza portrecisty, a inny filmowy bohater – komisarz Olgierd Halski z *Ekstradycji* – już w pierwszej serialowej scenie pierwszego sezonu prowadził pościg w malowniczej scenerii warszawskiej Starówki. Skoro jesteśmy jeszcze na Starym Mieście, to warto zajrzeć na znaną już w szesnastym wieku ulicę Mostową (choć wtedy nazywała się Przewoźną – obecna nazwa pochodzi od mostu Zygmunta Augusta). W scenerii tej ulicy reżyser Jan Komasa nakręcił wstrząsającą scenę eksplozji transportera ładunków wybuchowych w dramacie *Miasto 44*. Komasa odtworzył prawdziwe wydarzenie z powstania warszawskiego zwane „czarną niedzielą", tyle że w rzeczywistości doszło do niego na pobliskiej ulicy Kilińskiego.

Fot.: SEBASTIAN KRÜGER – ADOBE STOCK

BLOKOWISKA, CZYLI ALTERNATYWY 4

Ale stolica kraju – oprócz urokliwych zakątków Starego Miasta, „city" powstającego obok Pałacu Kultury i Nauki, Ogrodu Łazienkowskiego, niezwykłego Muzeum Powstania Warszawskiego, rewitalizowanej nowej Pragi i wielu innych fascynujących miejsc – ma także miejscówki mniej spektakularne, choć równie ciekawe. O czym mowa? O zakamarkach warszawskich blokowisk. Podobno w czasach popularności *Dekalogu* do Warszawy przyjeżdżały japońskie wycieczki, aby poznać pokazywane w wielu sekwencjach socjalistyczne osiedla: Inflancka przy Dzikiej czy okolice kościoła Wniebowstąpienia Pańskiego na Ursynowie (aleja Komisji Edukacji Narodowej).

Nie zmienia to jednak faktu, że najbardziej znanym warszawskim adresem pozostaje *Alternatywy 4,* czyli blok przy ul. Grzegorzewskiej 3. Mowa oczywiście o kultowym serialu w reżyserii równie kultowego kronikarza peerelowskiej rzeczywistości, czyli Stanisława Barei. W serialowym bloku mieszkają do dzisiejszego dnia zwykli ludzie, a tablica przy wejściu informuje, że „dawniej" był tu adres znany z serialu.

ŚMIERĆ GANGSTERA

Kilkaset metrów dalej, pod numerem Senatorska 18a (róg Bielańskiej) znajduje się historyczna kamienica Bruna, w której mieszkał Józef Chłopicki, przywódca powstania listopadowego. Ale nas interesuje wątek filmowy tego miejsca, tutaj bowiem rozegrało się kilka ważnych scen serialu *Glina* w reżyserii wspomnianego Władysława Pasikowskiego (jak widać, polubił to miejsce). Przed kamienicą ginie miejscowy gangster o pseudonimie Pulpet, a w pościg za nim rusza Maciej Stuhr jako podkomisarz Artur Banaś, młody policjant z Wydziału Zabójstw Komendy Stołecznej.

Filmowcy, podobnie jak turyści, coraz częściej lubią także zaglądać na drugą stronę Wisły. Na ulicach nowej Pragi powstawały tak wybitne tytuły jak *Korczak* Andrzeja Wajdy, obsypany Oscarami *Pianista* w reżyserii Romana Polańskiego (ulica Mała), a także *Miasto 44* w reżyserii Jana Komasy (ulica Stalowa). Cerkiew metropolitalną św. Marii Magdaleny widać z kolei w kultowym *Misiu* Stanisława Barei. Filmowi węglarze – ci od „nowej świeckiej tradycji" – przejeżdżali ulicą Targową, nieopodal cerkwi.

A jeżeli chcecie bliżej poznać historię Pragi (także filmową), wejdźcie na stronę Stowarzyszenia Monopol Warszawski (www.monopolwarszawski.pl). Entuzjaści z Monopolu organizują liczne tematyczne wycieczki oraz gry miejskie. Po sukcesie dramatu Romana Polańskiego stowarzyszenie stworzyło nawet „Szlak Pianisty".

Centrum Warszawskiej Informacji Turystycznej
Stołeczne Biuro Turystyki
Pałac Kultury i Nauki (wejście od Emilii Plater),
ul. Plac Defilad 1, 00-910 Warszawa
e-mail: info@go2warsaw.pl, www.go2warsaw.pl

Warszawskie Centrum Informacji Turystycznej
ul. Plac Zamkowy 1/13, 00-267 Warszawa,
tel. + 48 22 635 18 81, e-mail: wcit@wcit.waw.pl
www.wcit.waw.pl

MAZOWSZE NA FILMOWO / MROT MAZOWIECKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

przewodnik turystyczny

MAZOWSZE NA FILMOWO

Mazowsze. serce Polski

Fot.: FILMOTEKA NARODOWA – INSTYTUT AUDIOWIZUALNY

Mazowsze.
serce Polski

follow us

MODANAMAZOWSZE.PL